

Makalenin Geliş Tarihi: 5 Nisan 2021
Makalenin Kabul Tarihi: 2 Haziran 2021

RİSK TOPLUMUNDA SPOR VE TERÖR SPORT AND TERROR IN RISK SOCIETY

Ayhan Dever*

Öz

Risk toplumu, riskin daha belirsiz bir hale geldiği ve yapay risklere bağlı olarak insan hayatının daha fazla oranda tehlikelere maruz kaldığı bir yapıya sahiptir. Risk toplumu içerisinde bireyler, daha huzursuz ve güvensiz bir yapıya sahiptir. Çünkü risk toplumu içerisinde üretilen yapay riskler, daha evrenseldir. Spor ve terörizm kavramları birbirinin zıttı gibi dursa da risk toplumu içerisinde özellikle büyük spor organizasyonlarında terör olaylarının varlığı bilinmektedir. 1972 Münih, 1988 Seul, 1996 Atlanta ve 2014 Soçi Olimpiyatlarında terör saldırılarına bağlı olarak onlarca insan ölmüş, 1992 Barselona, 2004 Atina olimpiyatlarında terör eylemleri gerçekleşmişse de ölen veya yaralanan olmamış, 2000 Sidney, 2016 Rio De Janeiro Olimpiyatlarında terör örgütleri üyeleri, eylemlerini gerçekleştiremeden güvenlik güçlerince yakalanmışlardır. Bu örnekler risk toplumu içerisinde sporun içerisinde yer alan terör riskinin, önemli bir sorun olduğunu ve masum insanların terör örgütleri tarafından hedef alındığını göstermektedir. Terör örgütlerinin, büyük spor organizasyonlarını hedef almalarının nedeni, oyunlara seyirci olarak katılan insanların daha savunmasız olmaları ve oyunların kitle iletişim araçlarında gösterilme süresinin fazlalığına bağlı olarak korku unsurunun dünya genelinde büyük bir kısmına yayılması düşüncesidir.

Anahtar Kelimeler: Risk Toplumu, Terör, Spor, Olimpiyat Oyunları.

* Doç. Dr., Ordu Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, ayhandever@odu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8300-5290

Abstract

Risk society has a structure where the risk becomes more uncertain and people are exposed to more dangers depending on artificial risks. Members of risk societies are more uneasy and insecure because the artificial risks produced within the society are more universal. Although the concepts of sports and terrorism seem opposite to each other, terrorist incidents are known to be prevalent in risk societies, targeting especially major sports events. Dozens of people died in terrorist attacks at the Olympics held in Munich (1972), Seoul (1988), Atlanta (1996), and Sochi (2014). Terrorist acts took place at the Olympics held in Barcelona (1992) and Athens (2004), but there were no casualties or injuries. Terrorist organizations were caught by security forces before carrying out terrorist acts at the Olympics held in Sydney and (2000) and Rio De Janeiro (2016). These examples show that the risk of terrorism targeting innocent people is an important problem in sports in risk societies. Terrorist organizations target major sports events because those games are broadcast for longer periods of time and their audience is more vulnerable. In this way, terrorist organizations aim to spread fear to most of the world.

Keywords: *Risk Society, Terror, Sports, Olympic Games.*

Giriş

Ulrich Beck tarafından ortaya atılan 'risk toplumu' teorisi, 1986 yılındaki Çernobil felaketinden sonra artık risklerin tamamen belirsiz ve teknolojinin de gelişmesiyle birlikte yapay (üretilen) bir hale gelmeye başladığını iddia ederken, aynı zamanda modern toplumdaki bireylerin güvensizliğini, huzursuzluğunu daha belirgin bir şekilde dile getirmiştir. Bir yıldan uzun bir zamandır, Çin'de ortaya çıkan ve sonrasında bütün dünyaya yayılan Covid-19 virüsüne, yüz milyonun üzerinde insanın yakalandığı ve virüsün şu ana kadar yaklaşık olarak 2,9 milyon insanın ölümüne neden olduğu düşünülecek olursa virüs riskinin belirsizliği ve evrenselliği daha net anlaşılabilir. Covid-19 virüsünün yaratmış olduğu belirsizlikler sosyal, ekonomik, kültürel alanlara da yansımış ve bu alanlardaki belirsizlikler de nerdeyse evrensel bir hale gelmiştir. Bunun yanı sıra virüsten korunma amaçlı kullanılan bütün araç-gereçlere rağmen insanoğlunun bu virüse yakalanma olasılığı hala güncelliğini korumakta ve virüse yakalanmanın belirsiz olması durumu insanoğlunu rahatsız etmektedir.

Risk toplumu içerisindeki bu belirsizlikler, toplumsal yapıda bulunan farklı unsurları da bir araya getirebilmektedir. Spor ve terörizm kavramları, birbirinin zıttı, birbiriyle alakası olmayan iki kavram olmasına karşın özellikle son dönemlerde akademik çalışmaların ortak öznesi haline gelmeye başlamıştır. Sporun barış, kardeşlik ve dostluğu yayıcı bir unsur olarak düşünülmesine karşın son dönemlerde kitle iletişim araçlarında oldukça fazla yer buluyor olması ve insanların aktif olarak yoğun bir şekilde (özellikle de Olimpiyat Oyunları, FIFA Dünya Kupası gibi) büyük spor organizasyonlarına seyirci olarak katılıyor olması, terör unsurlarının dikkatinden kaçmamış ve sporu, küresel çapta ses getirici bir eylem alanı olarak görmeye başlamışlardır.

Bu noktadan hareket ederek Beck'in 'ikinci modernite' dönemi olarak adlandırdığı günümüz risk toplumunda spor gibi evrensel ve tamamen pozitif bir amaca hizmet eden aktivitelerin ve organizasyonların, zaman zaman belirsiz risklerle dolu bir ortam haline

geldiğini söylememiz mümkün olmaktadır. Büyük spor organizasyonlarında meydana gelen terör olayları, bu risklerden sadece bir tanesidir. Terör unsurları tarafından farklı nedenlerden ötürü hedef alınan spor organizasyonları bu çalışmanın özünü oluşturmaktadır. Özellikle 11 Eylül 2001 tarihinde Amerika Birleşik Devletleri'ne karşı gerçekleştirilen terör saldırısının ardından, büyük spor organizasyonlarına yönelik güvenlik önlemleri daha da üst düzeye çıkartılmış olmasına karşın, büyük spor organizasyonlarında zaman zaman bu saldırıları görmemiz mümkün olmaktadır. Ayrıca sporda terör saldırılarının başlangıcını kitle iletişim araçlarının gelişim göstermeye başladığı dönemlere kadar götürmemiz de mümkün olmaktadır. Çünkü olayların medyada geniş bir şekilde kendisine yer bulmuş/buluyor olması saldırıların hedefine ulaşmasında etkin bir rol oynamaktadır.

Bu çalışmanın temel amacı, risk toplumu içerisinde spor organizasyonlarında bir risk unsuru olarak ortaya çıkan terör olaylarını açıklamaktır. Bu amaç doğrultusunda öncelikli olarak konu bütünlüğü sağlamak amacıyla risk toplumu ve terörizm kavramları açıklanmaya çalışılmış, ardından dünyanın en küresel sportif organizasyonlarından birisi olan Modern Olimpiyat Oyunları'nda meydana gelen terör olayları nedenleri dâhilinde ortaya konmaya çalışılmıştır.

Risk Toplumu

Günümüz insanı nereden geleceği belli olmayan risklerle dolu bir yapı içerisinde yaşamaya devam etmektedir. Bu nedenle de sürekli olarak kendisini güvensizlik, huzursuzluk içerisinde hissetmektedir. İnsanoğlunu huzursuz eden bu riskler, geçmiş dönemlere nazaran daha fazladır. Modern anlamdaki risk kavramı, 17. yüzyılda kumarla ilişkili olasılıkların incelenmesine bağlı olarak ortaya çıkmıştır. 18. yüzyılda denizcilik sigortacılığıyla, 19. yüzyılda ekonomik unsurlarla, 20. yüzyılda ise kavram daha da karamsarlığa bürünerek gerçek veya algılanan tehlikelerden nasıl kaçınılacağıyla ilişkilendirilmiştir. Risk, toplum içerisinde ve toplum için durağan bir fenomen değildir. Risk, aktif olarak tanımlamaya, yüzleşmeye ve kontrol etmeye çalıştığımız tehlikeler anlamına gelmektedir. İnsanların güvenlikle ilgili korkuları yeni olmasa da korkunun ve korkuya ilişkin riskin küresel boyutları oldukça yenidir (Toohey, 2008: 430). Risk kavramı bir olasılıktır. Bu olasılık ise bir tehlikeye bağlı olarak ortaya çıkabilecek olan hasar, yaralanma, hastalanma, ölüm veya başka olumsuz (Furedi, 2001: 43) durumların meydana gelmesine bağlı olarak değişmektedir.

Modern toplum içerisindeki insan, her gün geçmişte yaşayan toplumların yüzleştiğinden çok daha büyük oranda kaza, hastalık ve felaket riskleriyle karşı karşıyadır. AIDS, nükleer savaşlar, küresel ısınma, sıradan insanları da hedef alabilen terör olayları gibi (Slattery, 2014: 454). Diğer bir ifade günümüz toplumu içerisinde risk algısı da geçmişe nazaran değişime uğramış ve belirsizliklere bağlı olarak sayısı da artmıştır. Beck'e göre (2011: 24) geçmiş dönemlerde de riskler vardı. Örneğin Kristof Kolomb, yeni kıtalar ve ülkeler keşfetmek amacıyla yola çıktığı zaman bütün riskleri göze almıştı ancak bu riskler daha ziyade kişiseldi ve bütün insanlığı tehdit edecek olan riskler değildi. Bu durumun tersi olarak günümüze

doğru gelindikçe riskin kişiselliğinden ziyade evrenselliğinden söz etmemiz mümkün hale gelmiştir.

Modern toplum, köklü bir yapısal değişim geçirmektedir. Bu yapısal değişim hem toplumun tüm kesimleri arasındaki iç ilişkileri hem de doğa ile olan dış ilişkileri ilgilendirmektedir. 19. yüzyılda endüstriyel ve teknolojik devrim, geleneksel olarak zanaat ve tarım tarafından şekillendirilen toplumun yapısını sarsarak, endüstriyel toplumu bir dönüşüm içerisine sokmuştur (Bora, 2007: 3934). Bu dönüşümle beraber küresel düzeyde kontrol edilemeyen yeni riskler, tehlikeler, güvenlik tehditleri ve yaşam belirsizlikleri ile bir 'risk toplumu' ve bir 'dünya risk toplumu' inşa edilmiştir. Beck'in belirttiği gibi artık toplumda modernin arkasında yaşamıyor, bunun yerine geleneksel olanları yok eden çağdaş küresel kurumların ortaya çıktığı 'diğer modern' aşamaya doğru ilerliyoruz. Eski endüstriyel toplum yok oluyor, yeni bir risk toplumu ve dünya risk toplumu diğer bir ifade ile küresel bir risk toplumu' yaratılıyor diyebiliriz (Kovačević ve Kovačević, 2017: 37).

Risklerin belirsizliğinden ve küreselleşmesinden hareket eden Ulrich Beck'in 1986 yılında yazdığı ve 1992 yılında da İngilizce'ye tercüme edilen *Risk Toplumu: Başka Bir Modernliğe Doğru* isimli çalışma, son yıllarda en çok bilinen ve en etkili sosyolojik teorilerden birisi haline gelmiştir. Beck'e göre şu an da içerisinde yaşadığımız dünya, ikinci bir moderniteye veya yeni bir moderniteye doğru ilerlemektedir (Blackshaw ve Crawford, 2009: 181). İkinci modernite veya yeni modernite, toplumun sistemik riskler ve modern kurumlar tarafından yönetildiği bir modernliktir (Giddens, 2012: 156). Günümüz insanının huzursuzluğu ve güvensizlik hissi de bu yeni dönemin bir yansımasıdır.

Beck, günümüz risklerinin, doğal afetler gibi endüstri öncesi risklerden ve Tanrı eylemleri olarak kabul edilebilecek risklerden çok daha farklı şeyler olduğunu iddia etmektedir. Modern toplumların birçok riski, teknolojik kökenli diğer bir ifade ile insan yapımı (üretilmiş, imal edilmiş) olduğundan dolayı riskleri görselleştirmek ve tahmin etmek, birey ve toplum için hangi riskleri oluşturduklarını belirlemek için bilimsel tanımlamaya, incelemeye ve raporlamaya ihtiyaç vardır (Traulsen ve Bissell, 2003: 252). Çünkü daha önceki somut risklerin yerini, yepyeni bir risk türü almıştır. Bu yeni riskler, toplumun gelişimi için hayati düzeyde sorun teşkil etmektedir. Örneğin kitlesel hava kirliliğinin var olduğu gerçeği, belirli bir toplumu, bir risk toplumu olarak adlandırmak için yeterli değildir. Risk ancak kirlilik, kendi başına bir sorun haline geldiğinde ve bu sorun toplum tarafından algılandığı zaman ortaya çıkacaktır (Sørensen ve Christiansen, 2013: 37).

Modern toplumun bu yeni biçiminde riskin merkezi doğrudan bir şekilde endişe kaynağı haline gelmiştir. Beck, bu değişimin birkaç nedenden dolayı gerçekleştiğini iddia etmektedir. Öncelikle bilim ve teknolojiye ileriye gidenlerin, yeni risklerin ortaya çıkmasına neden olduğunu öne sürmektedir. Bilim ve teknoloji, hayatımıza birçok yönden fayda sağlamış olsa da bilim ve teknolojiye bağlı olarak yeni riskler de ortaya çıkmıştır (Blackshaw ve Crawford, 2009: 181). Örneğin genetik değişimler ve nano-teknoloji gibi yeni teknolojilerin sonuçlarının ne tür tehlikeler içerdiği bilinmemektedir. Genetiğiyle oynanmış ürünlerin yetiştirilmesini savunan

bireyler, bu yolla üretilmiş ürünlerin daha ucuza satılacağını diğer bir ifade ile dünya genelinde açlık sorununun bir parça da olsa azalacağını ifade ederlerken; bu şekildeki bir üretimi eleştiren bireyler ise bu teknolojilerin, sağlıkla ilgili kötü sonuçları olabileceğini ifade etmektedirler (Giddens, 2012: 157). Diğer bir ifade ile bilim ve teknoloji bir yandan insanlığa katkı sunarken diğer yandan ise getirdiği veya getireceği sonuçların belirsiz olması söz konusudur.

Beck'e göre yapay bir risk olarak karşımıza çıkan Çernobil'de meydana gelen nükleer felaket kesinlikle korkunç bir olay olmasına karşın, aynı zamanda endüstriyel toplumdan risk toplumuna geçilmesinin güçlü bir örneğidir. Diğer bir ifade ile risk toplumu içerisinde birdenbire korkutucu belirsizliklerin istenmeyen geri dönüşüne şahitlik etmekteyiz. İronik bir şekilde endüstriyel toplumdan risk toplumuna geçiş modernite projesinin tam başarısı nedeniyle gerçekleşmiştir. Nükleer enerjinin ve diğer teknolojilerin ilerleyişiyle insanoğlu kendisini doğanın bağlarından kurtararak sonsuza kadar özgürleştirmiştir. Ancak bu tür bir özgürleşme, bedelsiz değildir. Özellikle de Çernobil ve Fukuşima felaketleri, risk toplumuna geçişimizi sembolize eden işaretlerdir (Sørensen ve Christiansen, 2013: 36-37). Beck, bugün içerisinde yaşadığımız dünyanın, önceki dönemlerden daha riskli veya tehlikeli olduğunu iddia etmemekte; bunun yerine karşılaştığımız risklerin doğasının değiştiğini savunmaktadır. Bununla birlikte yalnızca hayatımızı etkileyen değil, aynı zamanda küresel sonuçları olan riskler daha da ön plana çıkmıştır (Blackshaw ve Crawford, 2009: 181). Çernobil felaketinin sonuçlarına bakılacak olursa, günümüz risklerinin evrenselliği daha net bir şekilde anlaşılabilir. Çernobil felaketinin hemen ardından civarda yaşayan bireyler, yaş, sınıf, cinsiyet, statü fark etmeksizin yüksek oranda radyasyona maruz kalırken, felaketin etkileri bütün Avrupa'ya ve diğer yerlere de yayılmış ve buralarda normalden fazla radyasyon tespit edilmiştir (Giddens, 2012: 157). Teknolojinin ilerlemesine bağlı olarak gerçekleşen felaketlerin küresel çapta etkileri olmakta ve bu etkiler kısa süre içerisinde evrensel hale gelmektedir.

Risk, ekonomik sınıf çizgileri boyunca eşit bir şekilde dağıtılmasından ziyade kapsam açısından evrensel bir kaderdir. Zehirli endüstriyel kazalar, başlangıçta belirli ekonomik ve sosyal olarak dezavantajlı topluluklar üzerinde daha hızlı bir etkiye sahip olsa da fabrikaların ve elektrik santrallerinin vb. coğrafi olarak daha yoksul mahallelerde ve daha yoksul küresel bölgelerde yoğunlaşması nedeniyle, risk toplumunda zenginler dâhil herkes risk altındadır. Riskin evrenselliği, yüksek finans ve jeopolitik güç merkezleri olan küresel şehirlerin (New York, Londra, Washington DC), teröristler tarafından hedef alınmasıyla daha belirgin bir hale gelmiştir (Dillon, 2014: 500-501).

Uluslararası terörizm olaylarının son dönemlerde artması ve her yerde bulunması, yapay risk türleriyle üç ortak ana özelliğe sahiptir. Birincisi, önceki endüstriyel toplumla ilişkili yerleştirilmiş riskler sınırsız diğer bir ifade ile potansiyel olarak tüm dünya ulusları için zararlı bir hale gelmiştir. Diğer bir ifade ile artık seyirci olma durumu kalmamıştır. İkinci olarak tekno-bilimsel gelişmeler, yeni risk türlerinin giderek artan bir şekilde büyük ve yıkıcı zarar verme potansiyeli taşımalarını sağlamaya yardımcı olmuştur. İntihar bombaları, uçak

kaçırma ve askeri tesislere saldırıların yanı sıra gen teknolojisinden nano-teknolojiye her ilerleme ve ortaya çıkan ürünler, bir teröristin alet çantası olarak kullanabileceği bir unsur haline gelebilir. Son olarak bu tür riskler, hem zamanlama hem de konum açısından o kadar öngörülemezdir ki, bu risklerden etkili bir şekilde korunmak veya risklere karşı sigortalanmak pratik olarak imkânsızdır (Waddington ve McSeveny, 2012: 43-44). Diğer bir ifade ile hangi risk türünden olursa olsun artık bütün dünyayı ilgilendiren risklerin karşımıza çıkabildiği, bilim ve teknolojinin de bu riskler doğrultusunda kullanılabildiği ve risklerin tamamen belirsizliğine bağlı olarak korunmanın, kaçmanın oldukça zor olduğu bir risk toplumu ortaya çıkmıştır.

Terör ve Terörizm

Terör ve terörizm gibi kavramlar, birbirinin eşdeğeri gibi duruyor olsa da içerik olarak birbirinden farklı kavramlardır. Türk Dil Kurumu tarafından yayınlanan Büyük Türkçe Sözlük'te (1998: 2200) terör kavramı; yıldırma, cana kıyma, malı yakıp yıkma, korkutma şeklinde tanımlanmaktadır. Bir başka tanım da ise terör, bir amaca ulaşmak amacıyla sivil insanların, güvenlik personellerinin, belirli bir propaganda doğrultusunda, ses getirecek olan eylemlerle öldürülmesidir. Gerçekleştirilecek olan bu eylemlerin, vahşi ve kural tanımaz bir şekilde, duygusallıktan tamamen uzak bir şekilde gerçekleştirilmesi, eylemi gerçekleştiren teröristler açısından büyük önem taşımaktadır (Bal, 2006: 8).

12.04.1991 tarih ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununa göre ise terör “baskı, cebir, şiddet, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyeti'nin varlığını tehlikeye düşürmek, devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü eylemlerdir” şeklinde tanımlanmaktadır.

Terörizm kelimesi, korkutmak anlamına gelen ve Latince bir ifade olan ‘terrere’ ifadesinden gelmektedir (Männik, 2009: 152). Terrere ifadesi –izm ifadesiyle birleştirilince ‘titreme pratiği yapma’ veya ‘korkutmaya neden olma’ anlamına gelmektedir. Burada kullanılan titreme veya korku, panik ve kaygının eş anlamlısıdır (Matusitz, 2012: 2). Kavramın kökenine yönelik olarak yapılan etimolojik çalışmalar, terimin Fransız Devrimi sonrasında ve Maximilien Robespierre'in 1792-1794 yılları arasındaki ‘Terör Saltanatı Dönemi’ne kadar uzandığını ortaya koymaktadır. Oxford İngilizce Sözlüğü ise 1795 yılından itibaren terörizm kelimesinden bahsetmeye başlamıştır (Greene, 2017: 413).

Gündelik hayat içerisinde yoğun bir şekilde duyduğumuz terörizm kavramının 200'den fazla tanımının olduğu iddia edilmektedir. Bu tanımlamalar üzerine yapılan içerik çözümlerine bakacak olursak, tanımlamaların %83,5'inde şiddet kavramının, %65'inde siyasi hedeflerin, %51'inde korkuya neden olma durumunun, %21'inde keyfi ve gelişigüzel

hedeflemenin, %17,5'inde ise sivillerin, savaşımayanların, tarafsızların ve yabancıların mağduriyetinin ön plana çıktığını görürüz (Matusitz, 2012: 2). Diğer bir ifade ile terörizm kavramına yönelik tanımlamalarda şiddet kullanımı, siyasi hedefler ve korkuya neden olma gibi durumlar daha yoğun bir şekilde ön plana çıkmaktadır

Terörizmin evrensel olarak kabul edilmiş bir tanımı bulunmamaktadır. En iyi ihtimalle terörizmin kabul görebilecek olan tanımı şu şekilde yapılabilir; terörizm, (1) siyasi, (2) dini veya (3) ideolojik nedenlerle korku yaratmak amacıyla şiddetin kullanılmasıdır. Terör, kasıtlı olarak savaşımayan hedeflere (yani siviller veya ikonik sembollere) yöneliktir ve amaç, eylemi gerçekleştiren bir grup veya birey için elde edilebilecek en büyük tanıtımı sağlamaktır. Terörizm, cinayet, saldırı, kundakçılık, mülkün yıkılması veya bunların tehdit edilmesinden farklıdır; çünkü terörist şiddeti ve hasarının temel amacı, hedef kurbanlardan daha fazlasına ulaşmaktadır (Matusitz, 2012: 4).

Terörizmle ilgili yapılan ve temelde kabul gören bir diğer tanım ise, siyasi hedeflere ulaşmak amacıyla göz korkutmak veya genelleştirilmiş yaygın korku yaratmak için rastgele sivil hedeflere karşı şiddet kullanılması (Prabha, 2000: 125) şeklindedir. Bir diğer tanımda ise terörizm, masum insanların, siyasi amaçlar elde etmek, korku uyandırmak için kasıtlı, sistematik bir şekilde öldürülmesi, sakat bırakılması ve tehdit edilmesidir. Terörizm, doğası gereği kötüdür, ille de kötüdür ve tamamen kötüdür (Ghosh, 2014: 91). Anlaşılabilirlik ve kesinlik açısından bu tanım asla aşılamamıştır (Harmon, 2000: 7). Bu çalışmada da terörizmin bu tanımı kabul edilmiştir. Çünkü risk toplumu içerisinde, spordaki terör olaylarının tamamen savunmasız bir durumda olan masum insanları hedef aldığı bilinmektedir.

Terörizm, insanları kasıtlı bir şekilde üzmektedir. Çünkü terörizmin amacı da budur. Belki de 21. yüzyılda kavramın bu kadar çok ilgimizi çekmesinin de nedeni budur. Güvensizlik hissi pek çok şekilde olabilir ancak başka hiç bir şey bizim savunmasızlık duygumuz üzerinde bu kadar keskin bir rol oynayamamaktadır. Terörizmi anlamak ve açıklamak hiçbir zaman kolay olmamıştır (Townshend, 2002: 1). Çünkü ölçülebilecek, tartılabilecek ve analiz edilebilecek boyutları olan fiziksel bir varlık değildir. Sosyal bir yapıdır, diğer bir ifade ile kavram, değişen sosyo – ekonomik ve siyasi gerçeklikler içerisinde farklı şekillerde tanımlanmaktadır (White, 2014: 4). Sosyo – ekonomik sorunlardan etkilenenler, terörizm kavramını sahip olanlar ve olmayanlar arasındaki bir çatışma olarak kavramsallaştırırken; siyasi bir menfaat elde etmek isteyenler ise kavramı siyasi bir fenomen olarak değerlendirmektedir. Diğer bir ifade ile terörizm kelimesi, farklı çıkarılara göre farklı şekillerde tanımlanmaktadır (Prabha, 2000: 125).

Terör ve terörizm kavramlarının içermiş olduğu çağrışımları belirtecek olursak; (1) siyasi bir amaca sahip olduğunu (2) şiddet içerdiğini ve korkuyu yaymak istediğini, (3) genel olarak masum insanları ve stratejik öneme sahip unsurları hedef aldığını, (4) tarihsel olduğunu ve tarihle birlikte anlaşılabilirliğini, (5) planlı, sistemli ve örgütlü olduğunu, (6) ulusal ve uluslararası boyutlara sahip olduğunu ve (7) anlayabilmek için disiplinlerarası bir yaklaşımın gerekli olduğunu (Cirhinlioğlu, 2004: 32) söylememiz mümkündür.

Risk Toplumunda Spor ve Terör

Terörün, sporla pek ilgisi yok gibi görünse de iki kavram arasında güçlü bir ilişkinin bulunduğu düşüncesi geçerlik kazanmaya başlamıştır. Bu ilişkinin gerçekliği 1972 - 2004 yılları arasında sporla ilgili 168 terörist saldırının meydana gelmesiyle kanıtlanmıştır (Toohey, 2008: 429). Günümüze doğru geline süreç içerisinde bu sayının daha da arttığını ve spor – terör arasındaki ilişkinin daha da güçlü bir hale geldiğini söylememiz mümkündür. Yaşanan olaylar, sporcuların ve organizasyonların, teröristler tarafından giderek daha fazla oranda hedef alındığına işaret etmektedir (Richards, 2012: 15).

Spor ve terör arasındaki ilişki sayısız dolaylı ve dolaysız ilişkiye rağmen, sporla ilgili şiddete ilişkin akademik araştırmalar, öncelikli olarak oyuncu – taraftar şiddetinin nedenleri ve etkileri üzerine odaklanmaktadır (Toohey ve Taylor, 2008: 452). Diğer bir ifade ile sporda şiddet denildiği zaman daha ziyade futbolcu ve taraftar kaynaklı olaylar akla gelmekte ve akademik çalışmalar bu konulara yoğunlaşmaktadır. Bu durumun sonucunda ise yine bir şiddet olayı olarak nitelendirebileceğimiz sporda terör olayları geri plana atılmakta ve akademik incelemelerden dışlanmaktadır.

Teröristler tarafından sembolik hedeflerin seçilmesine bağlı olarak bazı uzmanlar, büyük spor etkinliklerinin hedef alınmasının kaçınılmaz olduğunu tahmin etmektedirler. Seyircilerin fiziksel olarak savunmasızlığı nedeniyle büyük spor organizasyonları, teröristlerin hedefleri için uyumlu bir hale gelmiştir. Kapalı bir alanda sağlıklı sosyalleşme olarak adlandırılan sportif aktivitenin keyfini çıkarmaya çalışan çok sayıda insanın güvenliğiyle ilgili belirli zorluklar bulunmaktadır. Seyircilerin, takımlarına olan heyecan ve tutkulu destekleriyle birlikte alkol tüketmeleri, terörizmle ilgili endişeler dâhil çeşitli güvenlik sorunlarının zeminini oluşturmaktadır (Taylor ve Toohey, 2007: 100). Spor karşılaşmalarında risk, tamamen belirsiz bir durumdadır ve özellikle de seyircilerin içerisinde bulunduğu şartlar güvenlik konusundaki endişeleri daha da ön plana çıkartmaktadır.

Olimpiyat Oyunları, FIFA Dünya Kupası gibi büyük spor etkinliklerinin, kitle iletişim araçları aracılığıyla geniş bir izleyici kitlesine ulaştırılıyor olmasına bağlı olarak, spor organizasyonları daha fazla seyirci tarafından takip edilmekte, görünürlüğü daha da artmakta ve böylece terörizmin bir sermayesi haline gelebilmektedir (Taylor ve Toohey, 2007: 100). Diğer bir ifade ile olimpiyat oyunları ve diğer büyük spor organizasyonları, kitle iletişim araçları sayesinde, küresel televizyon izleyicileri yarattığından beri, terörizmin birincil hedefi haline gelmiştir (Toohey ve Taylor, 2006: 78). Çünkü terörist eylemler için önemli olan unsurlardan bir tanesi de, gerçekleştirdikleri eylemleri kitle iletişim araçları aracılığıyla daha fazla sayıda insana ulaştırmak ve buna bağlı olarak korku ortamı yaratmaktır. Bu nedenle yüz binlerce insanın izlediği sportif karşılaşmalar öncelik taşımaktadır.

Teröristler, geçmişten beri olimpiyat oyunlarını ve diğer önemli spor organizasyonlarını hedef haline getirmişlerdir. Çünkü bu tür spor organizasyonları, terörist grupların hedeflerine ulaşabilmeleri için ideal bir alan sunmaktadır (Hassan, 2016: 2). Teröristler için nihai amaç,

kurban sayısını en üst düzeye çıkarmak için planlarını kalabalık ortamlarda gerçekleştirmektedir. Büyük spor organizasyonları, bu bağlamda teröristler için tercih edilebilecek alanlardan bir tanesi haline gelmiştir (Galily, Yarchi, Tamir ve Samuel-Azran, 2016: 1040). Büyük spor organizasyonlarına izleyici olarak katılan bireyler, hem saha içerisinde hem de saha dışında çeşitli risklerle karşı karşıyadır. Aynı anda yüzbinlerce insanın bir karşılaşmayı canlı olarak sahadan izlemesi veya şehir turuna çıkması beraberinde riskler toplamını daha da arttırmaktadır.

Sporda terör, yaygın bir şekilde olimpiyat oyunlarında karşımıza çıkmasına rağmen, diğer spor organizasyonları da zaman zaman terörün kurbanı olabilmektedir. Bu nedenle öncelikli olarak diğer spor organizasyonlarında meydana gelen terör olaylarına yer verilecek ve ardından olimpiyat oyunlarındaki terör olayları açıklanacaktır.

15 Haziran 1996 tarihinde Kuzey İrlanda Cumhuriyet Ordusu (IRA) terörist grubu, yaklaşık olarak 1500 kg el yapımı patlayıcıyı bir kamyonun içerisine koyarak patlatmıştır. Bu saldırı, II. Dünya Savaşı'ndan bu yana İngiltere'deki en büyük bomba miktarıyla yapılmış olma özelliğine sahiptir. 200'den fazla kişinin yaralandığı patlamada verilen zarar 700 milyon poundun üzerinde olmuştur. Olayın sporla olan ilgisine bakılacak olursa patlamalar sırasında İngiltere'nin, Euro 96 futbol şampiyonasına ev sahipliği yapıyor olmasıdır. 1 Mayıs 2002 tarihinde ETA terörist grubundan Bask ayrılıkçıları, Real Madrid'in Barselona'ya karşı oynamasından saatler önce Madrid'deki Santiago Bernabeu Futbol Stadyumu'nun önünde bomba patlatmış ve bombadan çıkan şarapnel parçaları stadyum etrafında bulunan birkaç seyirciyi yaralamıştır. 8 Mayıs 2004'de Yeni Zelanda Kriket Takımı, Pakistan'daki turunu kaldıkları otelde meydana gelen bir bomba patlaması sonrasında iptal etmiş ve patlamada 11 kişi ölürken 18 kişi de yaralanmıştır. Mayıs 2006'da bir terörist grup, Ürdün'e giden Irak Taekwondo Milli Takımı'nın 13 sporcusunu öldürmüştür. Aynı yılın mayıs ayında Irak Tenis Milli Takımı antrenörü, David Cup takımının iki sporcusuyla birlikte öldürülmüştür. Temmuz ayında silahlı bir grup, İran Olimpiyat Komitesi başkanı Ahmed al Samarra'i'nin de dâhil olduğu 30 kişiyi kaçırmıştır. 1 Ocak 2010 tarihinde Pakistan'da Lakki Marwat'da oynanan bir voleybol maçında intihar bombacısının maç devam ederken bombayı patlatması sonucunda 90 kişi ölmüştür. 8 Ocak 2010 tarihinde Angola Bölgesi olan Cabinda'dan makineli tüfeklerle silahlanmış bir isyancı grup, Afrika Uluslar Kupası'na katılmaya hazırlanan Togo Milli Takımı'nın otobüsüne saldırmış ve saldırı sonrasında antrenör yardımcısı ve milli takımın basın görevlisi öldürülmüştür (González-del-Castillo, 2020: 111-112). 15 Nisan 2013 tarihinde Boston Maratonu'nun bitiş çizgisi, bir kutlama alanından ziyade bir trajedi alanına dönüşmüştür. Amerikan sporundaki bu önemli gün, hepsi masum olan insanların öldürüldüğü veya sakatlandığı bir olay olarak akıllara kazınmıştır. İki Amerikan vatandaşı tarafından gerçekleştirilen terörist saldırı, sportif aktiviteleri izleyen seyircilerin savunmasızlığını bir kez daha akıllara getirmiştir. Boston Maratonu'na 100'den fazla ülkeden sporcunun katılıyor olması, terör güçleri için önemli bir küresel etkiyi garanti etmiştir (Hassan, 2016: 23). 13 Kasım 2015 tarihinde Paris'te bir futbol stadyumu da dâhil olmak üzere çeşitli mekânlara yapılan intihar bombalamaları ve ortaya çıkan silahlı çatışmalarda en az 130 kişi

ölmüş, yaklaşık 400 kişi de yaralanmıştır. Fransa'nın Saint-Denis'teki Stade de France yakınlarında üç intihar bombacısı da saldırı girişimde bulunmuştur. Sonrasında bu saldırıları, kafelerde, restoranlarda ve bir konser salonunda bulunanlara karşı yapılan bir dizi intihar saldırısı izlemiştir. Teröristler, Fransa Milli Futbol Takımı'nın, Almanya ile yapacağı dostluk maçını da hedef almışlardır. Stadyum dışında patlamalar olurken, oyuncular ve seyirciler de çıkışlara doğru kaçmaya başlamışlardır. Maçın ertesi günü Hannover'da Almanya ile Hollanda ve Belçika ile İspanya arasında oynanacak olan maçlar, güvenlik endişeleri nedeniyle iptal edilmiştir (Galily, vd. 2016: 1039-1040).

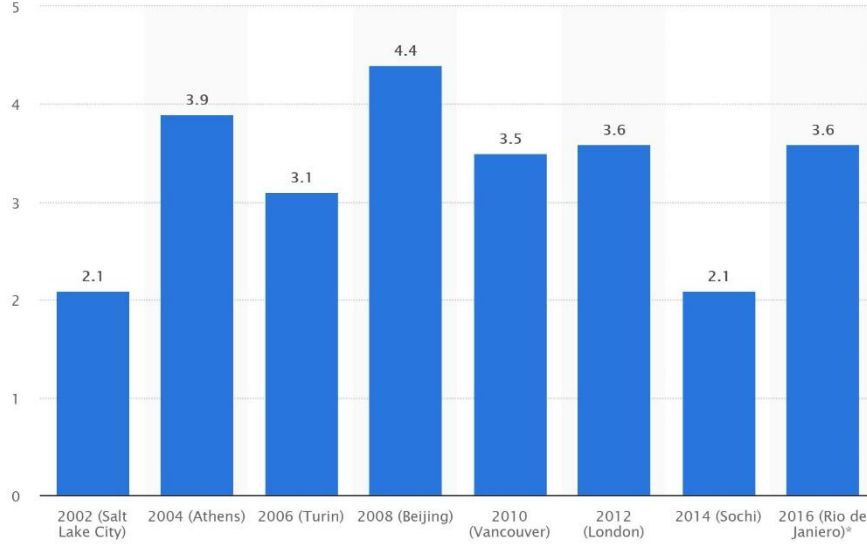
Kronolojik bir şekilde vermeye çalıştığımız olaylara bakacak olursak, terör örgütlerinin doğrudan bir şekilde daha fazla ses getireceklerine inandıkları 'spor' aktivitelerini ve masum insanları hedef aldıklarını görmekteyiz. Bu durum ise seyircilerin savunmasızlığını bir kez daha akıllara getirmektedir.

Olimpiyat Oyunları ve Terör

Olimpiyat Oyunları, ortaya çıktığından bu yana pek çok siyasi müdahaleye sahne olmuştur. Başlangıcından bu yana Olimpiyat Oyunları tarihinde altı siyasi müdahale kategorisinin hâkim olduğunu söylemek mümkündür. Birincisi, ev sahibi ülkenin iç siyasetinin oyunları doğrudan bir şekilde etkilemesidir. İkincisi, Uluslararası Olimpiyat Komitesi'ndeki siyasetin olimpiyat oyunlarını etkilemesidir. Üçüncüsü, yarışmacıların oyunları kendi ulusal hükümetlerine karşı siyasi gösteriler için bir araç olarak kullanmalarıdır. Dördüncüsü, olimpiyatlara katılan ülkelerin, olimpiyat oyunlarındaki başarılarını sosyal, ekonomik ve politik alanlardaki üstünlükleriyle eşitlemeye çalışmalarıdır. Beşincisi, uluslararası siyasi ve ideolojik anlaşmazlıklara dayanan rekabetin oyunları doğrudan bir şekilde etkilemesidir. Altıncı ve son kategori ise katılımcı olmayanların (teröristler vb.), oyunları siyasi amaçlarını ilerletmeleri için kullanmalarıdır (Toohey, 2008: 429-430). Diğer bir ifade ile Olimpiyat Oyunları'nda politik müdahaleler farklı şekillerde karşımıza çıkmaktadır. Bu kategoriler arasında bizim çalışmamızda önemli olan kısım ise altıncı ve son kategoridir: Katılımcı olmayanların (teröristlerin), oyunları siyasi amaçlarını ilerletmeleri için kullanmaları.

Olimpiyat Oyunları'nın medyada aşırı derecede yer alması ve uydu yayıncılığının da gelişmesiyle birlikte oyunlara erişim daha da kolay bir hale gelmiş ve oyunlar, olimpiyatlarla herhangi bir alakası olmayan bazı kişiler (terörist gruplar) için belirli konulara dikkat çekmek amacıyla kullanılan bir araç haline gelmiştir. Televizyonun fazla yaygın olmadığı ve buna bağlı olarak izleyici kitlesinin de sınırlı olduğu dönemlerde bazı protestocular, oyunları aynı amaçlar doğrultusunda işgal etmişlerdir. 1952 yılında gerçekleştirilen Helsinki Olimpiyatları'nın açılış töreninde, basın tarafından 'Barış Meleği' olarak adlandırılan Barbara Rotbraut-Pleyer, beyaz kıyafetlerle, sahaya atlanmış, pist boyunca koşmuş ve kürsüye çıkmıştır. Kürsü de barışla ilgili bir şeyler söylemeye çalışan Rotbraut-Pleyer, kısa bir süre içerisinde görevliler tarafından sahadan çıkartılmıştır (Toohey ve Veal, 2007: 106). Ancak dikkat edilecek olursa bu olay spor aracılığıyla barışı ön plana çıkartmaya yönelik bir girişimdir.

Grafik 1. Olimpiyat oyunlarının televizyondan izlenme miktarı (milyar)
(<https://www.statista.com/statistics/287966/olympic-games-tv-viewership-worldwide/>)

Güvenlik ve riskle ilgili endişeler, 1960'lı yıllardan itibaren modern olimpiyat oyunlarında öne çıkan konular olmaya başlamıştır. Bununla birlikte son yıllarda, özellikle 2001 tarihinden bu yana, Olimpiyat Oyunları'nın temel motivasyonu olarak artan bir güvensizlik ve risk algısı ortaya çıkmıştır (Houlihan ve Giulianotti, 2012: 332). Olimpiyat Oyunları, yalnızca ev sahibi şehirler ve uluslar için muazzam ekonomik ve sosyo – kültürel fırsatlar yaratmakla kalmamakta, aynı zamanda yerel, ulusal ve uluslararası güvenlik endişelerini de beraberinde getirmektedir (Yu, Klauser ve Chan, 2009: 390). 11 Eylül 2001 tarihinde Amerika'ya karşı gerçekleştirilen terör eylemi, Olimpiyatlardaki güvenlik ve terörizm konularının seyrini hızlandırmış ve büyütüştür. Mevcut güvenlik bağlamı, yetkililere kendilerini ve müttefiklerini, terör tehdidine karşı savunma yeteneklerini göstermeleri için hem bir fırsat hem de bir meydan okuma sağlamaktadır. Oyunların güvenliğini sağlamaya yönelik daha büyük miktarda çabalar, oyunların güvenliği için harcanan bütçeyi daha da arttırmış ve oyunları şu anda savaş dışında dünyanın en büyük güvenlik operasyonlarından birisi haline getirmiştir. Örneğin güvenlik danışmanı Neil Fergus, 2004 Atina Yaz Oyunlarını, 'Büyük İskender'in İran'dan geçmesinden bu yana en büyük güvenlik operasyonu' olarak ifade ederken, siyaset bilimci Ying Yu ise 2008 Pekin Oyunlarını, 'tarihteki en büyük barış zamanı güvenlik operasyonu' olarak ifade etmiştir (Spaaij, 2016: 2). Diğer bir ifade ile yetkililer ve eleştirmenler, Olimpiyat Oyunları'nı rutin bir şekilde dünyanın, savaş dışındaki en büyük güvenlik operasyonları olarak tanımlamaktadırlar (Boyle, 2012: 394). Ancak bu durum bünyesinde tezatlıklar barındırmaktadır. Spor, insanları ve toplumları kaynaştırıcı, toplumları birbirine yakınlaştıran özellikleriyle birlikte düşünecek olursak, spor organizasyonlarının tamamen bir barış ortamı yaratması gerektiği sonucuna ulaşırız. Ancak özellikle de olimpiyat oyunlarının sadece güvenlik harcamalarına baktığımızda durumun çok daha farklı olduğunu görürüz.

Sadece güvenlik önlemleri için harcanan milyar dolarlar, oyunlar için bir risk tehlikesinin varlığının en belirgin özelliği olarak ifade edilebilir.

Olimpiyat Oyunları'nın ve diğer büyük spor organizasyonlarının düzenlenmesi, ev sahibi ülke için büyük bir zorluk teşkil etmektedir. Hem antropolojik hem de sosyolojik bakış açılarıyla, medya oyunları sadece uluslararası bir rekabet durumu olarak sahneye koymamakta aynı zamanda katılımcılar arasındaki bir savaş durumunu da ifade etmektedir. Olimpiyat Oyunları ilk ortaya çıktığı dönemlerde, şehirleri askeri çatışma düzenlemekten caydırmak için bir ihtiyati mekanizma olarak oluşturulmuştur. Oyunlar, özellikle komşu ülkeler arasında gelişen şiddeti daha barışçıl ve kontrollü bir şekilde yönlendirmek ve hatta dramatize etmek için kullanılmıştır. Bu nedenle ev sahibi ülke, organizasyonun güvenliğinden bütüncül bir şekilde sorumlu olmuştur (Korstanje, Tzanelli ve Clayton 2014: 487). Antik Olimpiyat Oyunları'na bakılacak olursa belirli bir süreliğine de olsa barışçıl bir ortam oluşturmak amacıyla olduğunu, olimpiyat zamanı öldürücü / yaralayıcı aletlerin taşınmasının yasak olduğunu, olimpiyatlar süresince savaşmanın yasaklandığını görürüz.

Olimpiyatlarla ilgili tehditlerin çeşitliliğine ve karmaşıklığına rağmen, 1972 Münih Olimpiyatları'ndan beri, olimpiyat oyunları güvenlik planlamasına terör tehdidi hâkim olmuştur. Olimpiyat oyunlarındaki terör olayları farklı şekillerde gerçekleşmiştir. Örneğin sol gruplar (1992 Barcelona, 2004 Atina), aşırı sağcılar (1996 Atlanta), etno – milliyetçi ayrılıkçılar (1992 Barcelona), düşman devletler (1988 Seul) ve bunun yanı sıra cihatçı aşırılık yanlıları (2000 Sidney), terör olaylarının gerçekleşmesinde etkili olmaktadır. Olimpiyat oyunları ile ilgili tehditler analiz edilirken, iki temel argüman ön plana çıkmaktadır. Birincisi, oyunların göze çarpan evrenselliğine rağmen, terörist tehditler genellikle belirli bölgesel sosyo – politik bağlamlara dayandırılmıştır. İkincisi ise farklı terörist ideolojilerin çeşitli hedefleri etkileme eğilimine rağmen, Olimpiyatlar ideolojik, operasyonel ve taktik çeşitliliğine bakılmaksızın çeşitli gruplar için hazır ve tutarlı bir sembolik hedef haline gelmiştir (Fussey, Coaffee, Armstrong ve Hobbes, 2011: 41).

Olimpiyat oyunlarının, terörle ilk karşılaşması, 1972 Münih Olimpiyatları'nda gerçekleşmiştir. Kara Eylül Örgütü, 1972 Münih Olimpiyatları'nda İsraili sporculara ve yetkililere karşı düzenlenen saldırıyla birlikte terörizm, siyasi güdümlü bir eylem olarak Olimpiyat Oyunları'nı etkilemeye başlamıştır. Münih saldırısı o kadar meşhur olmuştur ki modern terörizmin büyümesinde belirleyici bir olay olarak anıldığı için etkileri, spor dünyasının da ötesine geçmiştir. Münih Olimpiyatları başlamadan önce Batı Alman makamları, olimpiyatlarla bağlantılı siyasi gösterilerin olacağına dair çeşitli ihbarlar almış ancak bu ihbarların hiçbirinde saldırıların hedefinin İsraili sporcular ve yetkililer olacağı belirtilmemiştir (Toohey, 2008: 433-434).

Münih Olimpiyatları, 'Mutlu Oyunlar' sloganıyla ortaya çıkmışsa da (Arscott, 2011: 58), 5 Eylül 1972 tarihinde, kendisine Kara Eylül adını veren Filistinli bir militan grubun sekiz silahlı üyesi, Olimpiyat Köyü'nde İsraili sporcu ve antrenörlerin kaldığı kısma girmiş ve 2 sporcu öldürdükten sonra 9 İsraili sporcu ve yöneticiyi rehin almışlardır. Kara Eylül Örgütü'nün

üyeleri, İsrail tarafından tutulan 236 Filistinli siyasi mahkûmun serbest bırakılmasını ve herhangi bir Arap ülkesine (Lübnan ve Ürdün hariç) güvenli bir şekilde geçebilmeleri talebinde bulunmuşlardır. Ayrıca bu talepleri karşılanmadığı takdirde her iki saatte bir rehineyi öldürmekle tehdit etmişlerdir (Selliaas, 2005: 4-5). Bunun yanı sıra Kara Eylül Örgütü üyeleri aynı zamanda Batı Almanya'da hapsedilen iki Alman teröristin de serbest bırakılmalarını istemiş ve ciddiyetlerini vurgulamak için öldürdükleri bir sporcunun parçalanmış bedenini pencereden dışarı atmışlardır (Guttman, 1992: 138). İsrail Başbakanı, Golda Meir, ülkesinin hiçbir talebi kabul etmeyeceğini açıklamış, Mısır Devlet Başkanı Enver Sedat'tan olaylara müdahale etmesi istenmişse de Mısır hükümeti olaya müdahil olmak istememiştir (Toohey, 2008: 434). Alman hükümeti, olaya müdahale etmek için pusula kurmuş, Kara Eylül Örgütü üyeleri bu pusunun farkına varmış ve çıkan çatışmada 9 İsrailli sporcu, 5 Kara Eylül Örgütü üyesi, bir Alman polis memuru ve daha önceden öldürülen 2 İsrailli sporcuyla birlikte toplam 17 kişi öldürülmüştür (Boykoff, 2016: 34). Olay sonrasında dört ülke (Mısır, İsrail, Cezayir ve Filipinler)'in bütün sporcuları, Amerika Birleşik Devletleri, Hollanda ve Norveç'in bazı sporcuları, oyunlardan çekilmişlerdir. İsrail Hükümeti, oyunların iptali çağrısında bulunmuşsa da bu teklif reddedilmiş, 7 Eylül tarihinde gerçekleştirilecek olan bütün etkinlikler iptal edilmiş ve ölen sporcular ve yetkililer için anma töreni düzenlenmiştir (Toohey, 2008: 434). Çünkü oyunların iptal edilmesi, terörist grupların başarıya ulaştığının bir göstergesi olarak düşünülmüş ve oyunlar devam etmiştir.

Münih Olimpiyatlarını düzenleyenler şimdiye kadar ki en güvenli olimpiyatları düzenlediklerini iddia etseler de oyunlarda rahat giyinmiş, silahsız güvenlik personeli görevlendirmişlerdir. Bu düşük güvenlik düzenlemeleri, teröristlerin Olimpiyat Köyü'ne saldırımları için başlı başına bir neden olarak düşünülebilir. Bununla birlikte ana sebep, olağanüstü durumlara medyanın muazzam ilgisi olarak belirtilebilir. Rehinelere kurtarılamaması, uluslararası terörizmin ne kadar ciddi bir tehdit haline geldiğinin, Batı Almanya'nın ve Avrupa'nın terörle mücadele konusunda ne kadar yetersiz olduğunun kesin bir kanıtını da göstermiştir (Selliaas, 2005: 5).

İlerleyen haftalarda Kara Eylül Örgütü'nün üyeleri bir bildiri yayınlarak başarılarını şu şekilde ifade etmişlerdir:

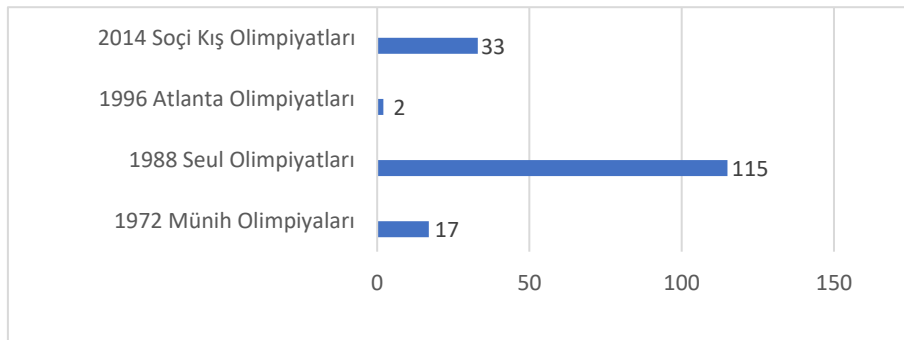
"Filistin komando eyleminin en iyi başarılarından birini yaptık. Beyaz Saray'da bir bomba, Vatikan'da bir mayın, Mao Tse-tung'un ölümü, Paris'te meydana gelen bir deprem, Münih'teki operasyon gibi dünyadaki herkesin bilincinde yankılanamazdı. Olimpiyat, insanların ilgisini dünyadaki her şeyden daha fazla uyandırır. Tamamen propaganda açısından Olimpiyat seçimi yüzde 100 başarılı oldu. Dünyanın dört bir yanından görülebilen bir dağa Filistin'in adını boyamak gibiydi" (Toohey, 2008: 434).

Münih Olimpiyatları'nda gerçekleştirilen terör eylemi, doğrudan bir şekilde sporculara yönelik olarak gerçekleştirilen ilk ve tek olaydır. Bu olayın ardından sporcuların güvenliği daha da önemli bir sorun olarak düşünülmüş ve Olimpiyat Köyleri, sıkı güvenlik tedbirleri doğrultusunda korunmuştur. Diğer bir ifade ile sporculara yönelik risk algısı en asgari düzeye indirgenmeye çalışılmıştır.

1976 yılında Kanada Montreal’de düzenlenen Olimpiyat Oyunları, Münih katliamının adından sıkı güvenlik önlemleri altında gerçekleştirilmiştir. Montreal oyunlarında güvenliğin o kadar kapsamlı olduğu söyleniyordu ki olimpiyat köyü, adeta bir hapisane kampına benzetilmiştir. Ancak sıkı güvenlik önlemlerine rağmen bir grup Ukraynalı göçmenin protestosu gerçekleşmişse de can kaybı yaşanmamıştır (Toohey ve Veal, 2007: 107).

Olimpiyat oyunlarındaki güvenlik önlemleri artmasına karşın, ne yazık ki oyunlardaki terörist girişimler var olmaya devam etmiştir. Güney Kore, 1988 Olimpiyat Oyunları için ev sahibi olarak seçildikten sonra Kuzey Kore, oyunları Güney Kore’yle birlikte yapmak istemiş ancak bu istekleri reddedilmiştir. Bu durumun ardından ise Güney Kore’de iki bombalama eylemi gerçekleştirilmiş ve bu bombalamalar, doğrudan bir şekilde Kuzey Kore’nin oyunları aksatma girişimi olarak değerlendirilmiştir (Toohey, 2008: 435). Hatta Kuzey Kore işi daha da uç boyutlara götürerek, 29 Kasım 1987 tarihinde Bağdat’tan Seul’e uçan Kore Hava Yolları 858 sefer sayılı uçağı, iki Kuzey Koreli’nin yerleştiği bombayla patlatarak, uçakta seyahat eden 115 yolcunun ölümüne neden olmuştur. Bu eylem ile Kuzey Kore, Güney Kore hükümetini istikrarsızlaştırmak, yaklaşan parlamento seçimlerini yarıda kesmek ve ülkeleri 1988 Seul Olimpiyatları’na katılmaktan vazgeçirmeyi amaçlamıştır (González-del-Castillo, 2020: 108). Kuzey Kore’nin yaratmaya çalıştığı, olimpiyat oyunlarını bir korku imparatorluğu haline getirmek ve hem sporcuların hem seyircilerin hem de diğer paydaşların katılımlarını engellemek olmuştur. Diğer bir ifade ile olimpiyat oyunları, bir risk unsuru haline getirilmeye çalışılmıştır.

Grafik 2. Olimpiyat oyunlarında ölüm olayının meydana geldiği terör saldırıları ve ölen kişi sayısı

1992 yılında Barcelona’da düzenlenen Olimpiyat oyunlarında iki İspanyol terörist grubu (ETA ve GRAPO), oyunların açılış törenini sabote etmeye çalışmıştır. Euskadi Ta Askatasuna (ETA) Örgütü, elektrik direklerini bombalayarak, elektrik kaynaklarını yok etmek ve oyunların başlangıcını kesintiye uğratmak istemiştir. Marksist eğilimli bir diğer örgüt olan GRAPO ise, Barselona şehrinin dışındaki gaz boru hattında üç bomba patlatmış ve patlamalar boru hattını kırarak, yangına neden olmuştur. Bu durumun sonucu olarak ise İspanya’nın kuzeydoğusuna ulaşan gaz akışı durmuştur. Her iki saldırı da ev sahibi ülkeye rahatsızlık vermişse de küresel medyanın ilgisini çekmede başarısız olmuştur (González-del-Castillo, 2020: 108). Bu terör eylemi ise insan dışında hedefin seçildiği ilk girişim olmuştur. Elbette ki

elektriklerin kesilmesi ve yangının çıkması, toplum genelinde bir tedirginlik, huzursuzluk durumu yaratmıştır. Ancak olaylara medyanın ilgisi pek fazla olmayınca terör örgütleri istedikleri hedefe ulaşamamıştır.

1996 Atlanta Olimpiyatları da ne yazık ki risk toplumu içerisinde yine masum insanların hedef alındığı terör eylemlerine sahne olmuştur. Zaten Amerikalı federal yetkililer, 1996 Atlanta Olimpiyat Oyunları'nın, teröristler tarafından ana hedef haline gelmesinden korkmuşlardır. Bu korkunun birkaç nedeni bulunuyordu. Oklahoma şehri federal binasının bombalanması, 1993 yılında New York'taki Dünya Ticaret Merkezi'nin bombalanması ve 1995 yılında Tokyo metro sisteminde zehirli gaz kullanılması, alışılmadık silahlardan kaynaklanan tehditler konusunda yoğun bir endişe yaratmıştır. Amerikalı yetkililer tarafından yapılan incelemenin bir sonucu olarak, Atlanta'daki oyunlardan sadece dört ay önce bazı güvenlik açıkları ortaya çıkartılmıştır. Olimpiyat Köyü'ndeki nükleer reaktörün varlığı, Olimpiyat Stadı'nın altından geçen trenleri denetleme imkânının olmaması; kimyasal, biyolojik veya radyasyon olaylarına müdahale etmek için herhangi bir planın olmaması; uçak kaçırılma olaylarına veya kaçırılan uçağın olimpiyat stadyumu üzerinden geçmesini engellemeye yönelik önlemlerin yokluğu gibi güvenlik açıkları tespit edilmiş ve bu eksiklikler hızlı bir şekilde giderilmeye çalışılmıştır (Selliaas, 2005: 6-7). Bütün bu güvenlik önlemlerine rağmen oyunlar öncesinde ve sırasında, organizasyon komitesine çok sayıda bomba ihbarı gelmiştir. Oyunlardan önce Gürcistan merkezli bir milis grubunun karargâhına, grubun oyunları aksatmak niyetinde olduğu yönündeki ihbarlardan sonra baskın yapılmış ve baskında boru tipi bombalar ele geçirilmiştir (Toohey ve Veal, 2007: 109).

Tüm bu çabalara ve önlemlere karşın 27 Temmuz 1996 tarihinde Atlanta'nın Centennial Olimpiyat Parkı'ndaki bir konser standının yakınlarında boru tipi bir bomba patlatılmış ve patlamada 1 seyirci ve olayı haber yapan Türk Gazeteci (Melih Uzunyol) hayatını kaybetmiş, 100'den fazla kişi de yaralanmıştır (Atkinson ve Young, 2005: 275). Patlama sonrasında oyunların iptalinin, terörizmin zaferi olarak kabul edileceğine karar verilerek oyunların devam etmesi istenmiş, olimpiyat bayrakları yarıya indirilmiş ve yarışmalar devam etmiştir (Toohey, 2008: 435). Terör örgütleri, dikkat edilecek olursa olimpiyat oyunlarında bombalama eylemlerine daha yoğun bir şekilde başvurmakta ve genel anlamda toplumsal bir kaos yaratmak istemektedirler.

2000 yılında Sidney'de gerçekleştirilen olimpiyat oyunları da ne yazık ki terörist eylemlerin hedefi olmuştur. 2000 yılında Yeni Zelanda polisi, Sidney Olimpiyat Oyunları sırasında Lucas Heights Nükleer Reaktörü'nü hedef alan bir girişimi engellemiştir. Bunun yanı sıra insan kaçakçılığına ilişkin bir soruşturma sırasında Auckland polisi bir eve baskın düzenlemiş ve oyunlara yönelik terör saldırılarına ait olduğu düşünülen planlar bulmuştur. O zamanlar Usame bin Ladin'in bu planla bağlantılı olabileceği düşünülmüştür. Ayrıca Mayıs 2000'de Olimpiyat sahası yakınlarında evi patlayıcılarla dolu olan bir kişi detutuklanmıştır (Toohey, 2008: 436). Diğer bir ifade ile oyunlar, tarihinde ilk kez nükleer tehdit ile karşılaşmıştır. Terör girişimi son anda engellediği için yüzbinlerce insan ölmekten son anda

kurtarılmıştır. Olimpiyat Oyunları'na yönelik herhangi bir nükleer tehdit, sadece oyunları değil bütün dünyayı ilgilendiren bir durumdur ve risk toplumu içerisindeki risklerin evrensel olduğunun bir diğer göstergesidir.

11 Eylül 2001 yılındaki Dünya Ticaret Merkezi'ne yapılan terör saldırısının ardından 2004 yılında Atina'da düzenlenen Olimpiyat Oyunları, güvenlik kaygıları içerisinde yapılmış ve bu nedenle de oyunlara düşük sayıda seyirci katılmıştır. Buna karşın, 2004 yılının başlarında Uluslararası Olimpiyat Komitesi Başkanı Jacques Rogge'un Atina'ya yaptığı ziyaret sırasında, Atina'da iki hükümet aracı saldırıya uğramış, birkaç ay sonra oyunların açılışından yaklaşık 100 gün önce şehirde üç bomba patlatılmış, buna karşın patlamalarda ölen ya da yaralanan olmamıştır (González-del-Castillo, 2020: 110). Dikkat edilecek olursa risklerle ilgili güvensizlik ve endişeler, seyirciler de bir gerginlik durumu yaratmış ve seyirci sayısında bir düşüş olmuştur. 2004 Atina Olimpiyat Oyunları, özellikle de 2001 yılında Amerika'da gerçekleştirilen terör saldırısının ardından gerçekleştirilen ilk olimpiyat oyunları olması, bu güvensizliğin ve huzursuzluğun diğer bir ifade seyirci sayısının az olmasının bir nedeni olarak açıklanabilir.

2008 yılında Pekin'de düzenlenen Olimpiyat Oyunları'nda terörle ilgili olduğu düşünülen iki ölümcül olay meydana gelmiştir. İlk olayda 9 Ağustos 2008 tarihinde bir bıçaklı saldırgan, Amerikalı bir iş adamını öldürmüştür, karısını ve tur rehberini de yaralamıştır. Sonrasında yapılan araştırmalarda bu çiftin damatlarının, Amerika Erkek Voleybol Takımı'nın koçu olduğu ortaya çıkmıştır (Start Background Report, 2012: 3). Meydana gelen diğer olay ise Pekin Olimpiyat Oyunları'ndan üç haftadan kısa bir süre önce Yunnan eyaletinin Kunming şehrinde Çin otobüslerinde iki bombanın patlaması ve patlama sonrasında üç kişinin ölmesidir (Spaaij, 2016: 8). Her ne kadar Çin Hükümeti, meydana gelen bu saldırıların terörle bir alakası olmadığını açıklamışsa da yine huzursuzluk ve gerginlik ortamı yaratılmıştır.

2014 yılında Rusya'nın Soçi kentinde düzenlenen Kış Olimpiyat Oyunları'na bakacak olursak yine terör saldırılarının yaşandığını görürüz. Volgograd'da bir intihar bombacısı, otobüs içerisinde bombayı patlatmış ve patlamada 17 kişi ölmüştür. İlk saldırıdan iki ay sonra yine aynı şehir de tren istasyonuna, bir dizi intihar saldırısı düzenlenmiş ve patlatılan bombalar sonucunda 16 kişi ölmüş ve 45 kişi de yaralanmıştır. Her iki saldırı da 2014 Soçi Kış Olimpiyatları öncesinde bir uyarı olarak nitelendirilmiştir (Spaaij, 2016: 8). Olimpiyat Oyunları tarihi içerisinde gerçekleştirilen en kanlı saldırılardan birisi olan bu saldırı, toplumda ortaya çıkan riskin, güvensizliğin ve huzursuzluğun en uç boyutlarından birisi olduğu düşünülebilir.

2016 yılında Rio de Janeiro'da düzenlenen Olimpiyat Oyunları öncesi ve sonrasında Brezilya güvenlik birimleri, oyunlara saldırı gerçekleştirmeyi amaçlayan IŞİD terör örgütü sempatzanı düzinelerce kişiyi yakalamıştır (Sitrep, 2016: 1). En son düzenlenen olimpiyat oyunlarında terör örgütü elemanları amaçlarına ulaşmadan yakalanmış ve risk belirli bir oranda da olsa asgari düzeye indirgenmeye çalışılmıştır.

Sonuç

Risk toplumu, risklerin öngörülemediği diğer bir ifade ile belirsizliğin ön planda olduğu bir yapıya sahiptir. Bu nedenle de bireyler, öngörülemeyen tehditler altındadır. Ancak bireyler, bu risklere rağmen yaşamlarını devam ettirmek, risklerle iç içe yaşamak zorundadır. Bu riskler, geçmiş dönemdeki risklere nazaran daha tehlikeli, daha küresel ve daha belirsiz bir yapıya sahiptir. Bu ürpertici durum, insanoğlunu daha huzursuz bir hale getirmekte ve güvensizlik hissini daha yoğun bir şekilde yaşamalarına neden olmaktadır.

Buna karşın spor, bünyesinde tahmin edilemez riskleri pek barındırmadığı düşünülen bir kurumdur. Elbette ki sporda belirsizlik vardır ancak bu belirsizliğin varyasyonları bellidir. Spor; barışı, kardeşliği ve dostluğu ön plana çıkartan bir misyona sahiptir. Bundan dolayı sportif aktiviteler, halkın büyük bir ilgisini çekmekte ve seyirci olarak bu aktiviteleri yoğun bir şekilde takip etmeye çalışmaktadırlar. Özellikle de teknolojinin gelişmesine bağlı olarak kitle iletişim araçlarının daha yaygın bir şekilde kullanılması ve uydu yayıncılığının da gelişmesiyle birlikte, sportif aktiviteler kitle iletişim araçlarında kendisine oldukça fazla yer bulmakta ve aynı an da yüzbinlerce insan tarafından takip edilmektedir. Özellikle de Olimpiyat Oyunları, FIFA Dünya Kupası gibi büyük spor organizasyonları hem organizasyonun gerçekleştiği şehirlere yüzbinlerce insanı çekerken, hem de milyarlarca insanı ekranlara bağlamaktadır.

Bütün bu olumlu içeriğine rağmen özellikle de büyük sportif organizasyonlar, zaman zaman terör saldırılarının hedefi olmaktadır. 1972 yılında başlayan bu hedef olma durumu, genelde sporda özelde ise büyük spor organizasyonlarında kendisini göstermeye devam etmektedir. Hem yüzbinlerce insanı, aktif bir şekilde şehirlere çekiyor olması, hem kitle iletişim araçlarında yoğun bir şekilde kendisine yer buluyor olması nedeniyle, terörizmin tercih ettiği en önemli büyük sportif organizasyon, Olimpiyat Oyunları olmuştur. Özellikle de seyirci olarak katılım gösteren bireylerin fazlalığı ve bu bireylerin savunmasızlığı, bu insanları risklerle dolu bir ortam içerisine sokmakta ve terörün hedefi haline getirmektedir. Çünkü teröristler için temel amaç, kurban sayısını en üst düzeye çıkarmak ve bunu gerçekleştirebilmek için de savunmasız, masum kalabalıkları hedef almaktır.

Antik Yunan'da başlayan Antik Olimpiyatlar (M.Ö. 776 – M.S. 393)'a bakacak olursak oyun zamanı savaşların durduğunu, silah-bıçak vb. gibi aletlerin taşınmasının ve insan öldürmenin yasaklandığını, bir barış ortamı oluşturulmaya çalışıldığını görürüz. 1896 yılında başlayan Modern Olimpiyat Oyunları da aynı şekilde olimpizm ve fair play anlayışları üzerine kurulmuştur. Bütün bu barışçıl ve insani argümanlarına rağmen Olimpiyat oyunları, risklerin daha belirsiz bir hale geldiği günümüzde, terör saldırılarına sahne olmakta ve oyunların mantığıyla taban tabana zıt bir durumla karşılaşmaktadır. Diğer bir ifade ile terör, herhangi bir insani ve barışçıl aktiviteyi dinlemeden kendi amacına ulaşmak için çaba sarf etmektedir.

Aynı şekilde barışçıl bir aktivite olarak ortaya çıkan Olimpiyat Oyunları'nda güvenlik için harcanan para da hiçbir zaman az olmamıştır. Olimpiyatlar için ayrılan bütçenin yarısından

fazlası güvenlik önlemleri için harcanmaktadır. Böylesine büyük bir bütçenin güvenlik için harcanması, var olan risklerin belirsizliğinin bir göstergesi olarak yorumlanabilir. Çünkü risklerin belirsizliği, her türlü riskin düşünülmesi zorunluluğunu gerekli kılmakta ve bütün olası tehditlere yönelik önlemler alınmaya çalışılmaktadır.

Olimpiyat Oyunları, dünyanın en küresel sportif organizasyonu olmakla birlikte evrensel bir yapıya sahiptir. Diğer bir ifade ile olimpiyat oyunlarında meydana gelebilecek terör gibi herhangi bir risk durumu, dalgalar haline bütün dünyayı ve insanlığı etkileyecek ve buna bağlı olarak bir korku unsuru haline gelecektir.

Olimpiyat oyunlarına yönelik saldırıları belirli bir grup dâhilinde sıralamak mümkündür. Buna göre bu saldırıları ölüm olaylarının meydana geldiği, terör saldırısının gerçekleştiği, buna karşın ölüm olaylarının yaşanmadığı ve terör eylemi planlarının/girişimlerinin gerçekleştirilmeden güvenlik güçlerince engellendiği olaylar olmak üzere üç kısma ayırabiliriz. Ayrıca bu ayrımı, insanların hedef alındığı ve insan dışı unsurların hedef alındığı terör saldırıları şeklinde iki kısma ayırmamız da mümkündür.

Yukarıda belirtilen ilk kategoriye bağlı olarak terör saldırılarında masum insanların öldürüldüğü dört olimpiyat oyunundan söz etmemiz mümkündür. 1972 Münih olimpiyatlarında sporcular, terör örgütleri tarafından hedef alınmış ve 11 İsraili olimpiyat sporcusu öldürülmüştür. Bu oyunlar, doğrudan bir şekilde sporcuların hedef alındığı ilk ve tek terör saldırısı olmuştur. Terör örgütünün gerçekleştirdiği bu saldırı, kitle iletişim araçlarında aşırı derecede kendisine yer bulmuş ve terör örgütü üyeleri daha sonra yaptıkları açıklamalarda hedeflerine tam olarak ulaştıklarını belirtmişlerdir. Bu tarihten itibaren spor ve terör kavramları yan yana gelmeye başlamış ve büyük sportif organizasyonlar, insanlar tarafından riskli alanlar olarak görülmeye başlamıştır. 1988 Seul olimpiyatları ise masum insanların hedef alındığı olimpiyat tarihinin en kanlı terör eylemine sahne olmuştur. Özellikle de bu noktada Kuzey Kore devletinin bu saldırıda etkin bir rol oynadığını belirtmek mümkündür. 115 masum insanın öldürüldüğü uçak bombalama eylemi, terör gruplarının dünya genelinde korku uyandırmak, halkı güvensiz hissettirmek ve en nihai olarak da oyunların gerçekleşmesini engellemek gibi çaba içerisine girdiklerinin bir göstergesidir. 1996 Atlanta Olimpiyatları da aynı şekilde masum insanların, terör örgütleri tarafından hedef alındığı oyunlar olarak tarihe geçmiştir. Bu saldırılarda bir vatandaşımızı da yitirmiş olmamız, risklerin küreselliği ve belirsizliğini bir kez daha ortaya çıkartmıştır. Ayrıca yüzlerce insanın bu oyunlarda yaralandığı ve terörün yine masum insanları seçtiği görülmüştür. 2014 yılında Soçi Kış Olimpiyatları'nda da çeşitli bombalı saldırılar düzenlenmiş ve toplamda 34 masum insan hayatını kaybederken onlarca kişi de yaralanmıştır.

İkinci kategori olan terör saldırılarının gerçekleştiği ancak ölüm olayının meydana gelmediği iki olimpiyat oyunundan söz etmemiz mümkündür. 1992 Barselona Olimpiyatları'nda yine terör eylemleri gerçekleşmişse de hedef alınan birimler farklı olduğu için can kaybı yaşanmamıştır. 2004 Atina olimpiyatlarına da güvenlik nedeniyle az sayıda

seyirci katılırken terör örgütleri tarafından üç bomba patlatılmışsa da ölen ya da yaralanan olmamıştır.

Üçüncü ve son kategori olan terör eylemi gerçekleştirilmeden güvenlik güçlerince engellendiği iki olimpiyat oyunundan söz etmek mümkündür. 2000 Sidney olimpiyatlarında planlanan terör girişimleri, gerçekleştirilmeden bertaraf edilmiştir. 2016 Rio de Janeiro oyunlarında da saldırı gerçekleştirmeyi amaçlayan örgüt elemanları, Brezilyalı güvenlik birimleri tarafından yakalanmıştır.

Sporda terör olaylarının varlığı, genel anlamda dünya barışına yapılmış bir saldırı olarak ifade edilebilir. Çünkü spor, toplumları birbirine yaklaştıran barış, sevgi ve dostluk düşüncelerini ön çıkartan ve toplumları birleştirerek farklılıkları ortadan kaldıran bir unsurdur. Bu nedenle bu tür olayların ardından bütün ülkelerin birleşmesi, ortak çağrıda bulunması ve gerçekleştirilen terör eylemini kınaması, spordaki terör olaylarının amacına ulaşmaması için önemli bir unsurdur. Özellikle de gerek uluslararası olimpiyat komitesi gerekse de ulusal olimpiyat komitelerine bu noktada daha fazla görev düşmektedir. Bu görevlerden en önemlisi de sporun evrenselliğini, birleştiriciliğini dünya geneline aktarmaktır. Ayrıca özellikle son dönemlerde gerçekleştirilen olimpiyat oyunlarının güvenliği konusunda da önemli harcamalar yapılmakta ve güvenlikle ilgili cihazlar daha yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. Bu cihazların kullanımına bağlı olarak yine terör olayları gerçekleştirilmeden durdurulmakta veya terör örgütü üyeleri daha kısa bir süre içerisinde yakalanmaktadır. Bu nedenle de güvenlik önlemleri her zaman en ön safta tutulmalı ve diğer ülkelerle güvenlik konusunda işbirliğine gidilmelidir.

Kaynakça

- Arcott, D. (2011). *The Olympics A Very Peculiar History With Added Medals*. England: Book House.
- Atkinson, M. ve Young, K. (2005). Political Violence, Terrorism, and Security at the Olympic Games. K. Young ve K. B. Wamsley (Ed.) içinde *Global Olympics Historical and Sociological Studies of the Modern Games* (s. 269-294). England: Emerald Publishing Limited.
- Bal, İ. (2006). *Terörizm Terör, Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler*. Ankara: Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu Yayınları.
- Beck, U. (2011). *Risk Toplumu: Bir Başka Modernliğe Doğru*. (K. Özdoğan ve B. Doğan, Çev.). İstanbul: İthaki Yayınları.
- Blackshaw, T. ve Crawford, G. (2009). *The Sage Dictionary of Leisure Studies*. London: Sage.
- Bora, A. (2007). Risk, Risk Society, Risk Behavior, and Social Problems. G. Ritzer (Ed.) içinde *The Blackwell Encyclopedia of Sociology* (s. 3934-3940). London: Blackwell.
- Boykoff, J. (2016). *Power Games a Political History of the Olympics*. United Kingdom: Verso.
- Boyle, P. (2012). Securing the Olympic Games: Exemplifications of Global Governance. S. Wagg ve H. J. Lenskyj (Ed.) içinde *The Palgrave Handbook of Olympic Studies* (s. 394 – 409). London: Palgrave McMillan.
- Cirhinlioğlu, Z. (2004). *Terör ve Toplum*. İstanbul: Gündoğan Yayınları.
- Dillon, M. (2014). *Introduction to Sociological Theory, Theorists, Concepts and Their Applicability to the Twenty-First Century*. London: Wiley Blackwell.
- Furedi, F. (2001). *Korku Kültürü*. (B. Yıldırım, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Fussey, P., Coaffee, J., Armstrong, G. ve Hobbs, D., (2011). *Securing and Sustaining the Olympic City Reconfiguring London for 2012 and Beyond*. London: Routledge.
- Galily, Y., Yarchi, M., Tamir, I. ve Samuel-Azran, T. (2016). Terrorism and Sport. *American Behavioral Scientist*, 60 (9), 1039 - 1042.
- Ghosh, S. (2014). Understanding Terrorism in the Context of Global Security. *Socrates*, 2 (2), 89-106.
- Giddens, A. (2012). *Sosyoloji*. (C. Güzel, Haz.). İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- González-del-Castillo, J. (2020). Sports As a Purpose of International Terrorism. *Diagoras International Academic Journal on Olympic Studies*, 4, 102-120.
- Greene, A. (2017). Defining Terrorism: One Size Fits All?. *International & Comparative Law Quarterly*, 66 (2), 1-30.
- Guttman, A. (1992). *The Olympics a History of The Modern Games*. USA: University of Illinois Press.
- Harmon C. C. (2000). *Terrorism Today*. London: Routledge.
- Hassan, D. (2012). Sport and Terrorism: Two of Modern Life's Most Prevalent Themes. *International Review for the Sociology of Sport*, 47 (3), 263-267.
- Hassan, D. (2016). Surveillance by Proxy: Sport and Security in a Modern Age. *American Behavioral Scientist*, 60 (9), 1-14.
- Houlihan, B. ve Giulianotti, R. (2012). Politics and The London 2012 Olympics: The (In)Security Games. *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-)*, 88 (4), 701-717.
- Korstanje, M. E., Tzanelli, R. ve Clayton, A. (2014). Brazilian World Cup 2014: Terrorism, Tourism, and Social Conflict. *Event Management*, 18 (4), 487 - 491.
- Kovačević, B. ve Kovačević, B. I. (2017). *Sociology of Global Risk Society (Anthony Giddens and Ulrich Beck)*. Banja Luca: EDC.
- Männik, E. (2009). Terrorism: Its Past, Present and Future Prospects. *KVÜÖA Toimetised*, 12, 151-171.
- Matusitz, J. (2012). *Terrorism and Communication: A Critical Introduction*, London: Sage Publications.
- Prabha, K. (2000). Defining Terrorism. *Strategic Analysis*, 24 (1),125-135.
- Richards, A. (2012). Terrorism, the Olympics and Sport: Recent Events and Concerns for the Future. *Routledge Online Studies on the Olympic and Paralympic Games*, 41, 15-41.
- Selliaas, A. (2005). *From Internationalization of Terrorism to the Internationalization of Anti-terrorism the Role of the Summer Olympic Games*. Norway: Norsk Utenrikspolitisk Institutt.
- Sitrep (2016). *On Terrorism and Rio 2016 Olympic Games Report*.

- Sørensen, M. P. ve Christiansen, A. (2013). *Ulrich Beck an Introduction to the Theory of Second Modernity and The Risk Society*. London: Routledge.
- Spaaij, R. (2016). Terrorism and Security at the Olympics: Empirical Trends and Evolving Research Agendas. *The International Journal of the History of Sport*, 33 (4), 451-468.
- Statista (2016). Number of Olympic Games TV Viewers Worldwide from 2002 to 2016. <https://www.statista.com/statistics/287966/olympic-games-tv-viewership-worldwide/>.
- Taylor, T. ve Toohey, K. (2007). Perceptions of Terrorism Threats at the 2004 Olympic Games: Implications for Sport Events. *Journal of Sport & Tourism*, 12 (2), 99-114.
- Toohey, K. (2008) Terrorism, Sport and Public Policy in the Risk Society. *Sport in Society*, (11) 4, 429-442.
- Toohey, K. ve Taylor, T. (2006). Here be Dragons, Here Be Savages, Here Be Bad Plumbing: Australian Media Representations of Sport and Terrorism. *Sport in Society*, 9 (1), 71-93.
- Toohey, K. ve Taylor, T. (2008). Mega Events, Fear, and Risk: Terrorism at The Olympic Games. *Journal of Sport Management*, 22, 451-469.
- Toohey, K. ve Veal, A. J. (2007). *The Olympic Games: A Social Science Perspective*. England: Cabi Publishing.
- Townshend, C. (2002). *Terrorism: a Very Short Introduction*. Oxford: Oxford University Press.
- Traulsen, J. M. ve Bissell, P. (2003). The Risk Society. *International Journal of Pharmacy Practice*, 11 (4), 251-258.
- Waddington, D. ve McSeveny, K. (2012). Terrorism and the Risk Society, S. Bennett (Ed.) içinde *Innovative Thinking in Risk, Crisis, and Disaster Management* (s. 41 - 58). UK: Gower Publishing.
- White, J. R. (2014). *Terrorism and Homeland Security*. London: Cengage Learning.
- Yu, Y., Klauser, F., ve Chan, G. (2009). Governing Security at the 2008 Beijing Olympics. *The International Journal of the History of Sport*, 26 (3), 390-405.

Extended Abstract

The concept of “risk society” coined by the German sociologist Ulrich Beck underlines the uncertainties and risks of the modern world. Risks become more and more uncertain on the one hand and cause social unrest and insecurity on the other hand. For example, Novel Coronavirus disease (COVID-19) that broke out in China at the end of 2019 has taken hold of the whole world and claimed almost three million lives. The pandemic has caused economic, social and cultural uncertainties all over the world. In other words, it has made people feel insecure and worrisome.

These uncertainties in risk society bring together different components in the social structure. For example, the concepts of “sport” and “terrorism” are believed to be separate and distinct. However, they have been the focal point of attention of academic studies in recent years. Sport has always been associated with peace, fraternity, and friendship. However, terrorist groups have turned their attention to sporting events and have seen them as platforms where they can commit terrorist acts that cause a splash on a global scale. This is because sporting events (especially the Olympic Games, FIFA World Cup, etc.) have received wide news coverage in mass media and have turned into major events in which millions of people participate as spectators.

From this perspective, we can state that sports activities and events that ordinarily serve a globally good purpose are sometimes fraught with uncertain risks in the risk society of the current times, which Ulrich Beck refers to as “second modernity.” Terrorist acts targeting major sporting events are just one of those risks. This study focused on the reasons why terrorist organizations do that. Almost all states began to take much higher-level security measures in major sporting events after the 9/11 attacks that took place in the United States. Despite this, major sporting events are still the target of terrorist attacks. What is more, we can trace the terrorist attacks targeting sporting events back to the period when mass media began to grow and became widespread because such attacks have always received wide news coverage in mass media, promoting the agenda of the terrorists that committed those violent acts.

The Munich Massacre during the 1972 Summer Olympics in Munich was the first time that a terrorist attack targeted a sporting event. Since then, sports, in general, and major sporting events, in particular, have been the object of terrorist acts. The Olympics has been especially attractive for terrorist organizations because it draws hundreds of thousands of people to cities and receives wide coverage in mass media. People participate in sporting events as spectators and are in a very vulnerable situation full of risks at the time. Therefore, they become the target of terrorist organizations. Terrorists target vulnerable and innocent people because they want to maximize the number of victims.

Eleven Israeli athletes died as a result of the Munich massacre in 1972. This was the first time that a terrorist attack targeted a sporting event. The 1988 Summer Olympics in Seoul is the bloodiest terrorist act in Olympic history where terrorists targeted innocent civilians. At this point, it is possible to state that North Korea was actively involved in that attack. The bombing that killed 115 innocent people is a sign that the terrorists that committed the violent act aimed to terrorize the world, make people feel insecure, and ultimately prevent the games from being held. The 1996 Summer Olympics in Atlanta also went down in history as a sporting event in which terrorists targeted innocent people. The fact that a Turkish citizen also lost his life in those attacks once again proves that the risks are global and uncertain. The 1992 Summer Olympics in Barcelona was also the target of terrorists, but no lives were lost because the terrorists targeted different units. The 2004 Summer Olympics in Athens received a low number of spectators due to security concerns. During the events, three bombs exploded, but no one

was injured or killed. Terrorists plotted to attack the 2000 Summer Olympics in Sydney, but their attempt was thwarted. The Brazilian security units also captured terrorists plotting to attack the 2016 Summer Olympics in Rio de Janeiro.

Terrorist acts in sports are actually attacks on international peace and security because sport promotes peace, love, and friendship and brings people together beyond sociocultural differences and geographical origins. Therefore, it is of paramount significance that all countries strongly condemn terrorist attacks and express their solidarity with victims to prevent terrorist organizations from spreading their violent ideology.

